

Teken(preventie)

Natuurlijk is er niets fijner dan met je hond lekker de natuur in. Lekker struinen en rennen in de bossen, uiterwaarden etc. Maar de laatste jaren worden we steeds meer gewaarschuwd voor teken, die zowel bij onszelf als bij onze honden o.a. de ziekte van Lyme kunnen overbrengen. Daarom in dit artikel meer informatie over de teken en over hoe je toch nog veilig in de natuur kunt genieten!

Wat zijn teken?

Teken zijn kleine spinachtige parasieten, variërend van 1 tot 10 mm groot.

Bij een temperatuur boven de 5 à 10 °C zijn ze actief. In Nederland is dit veelal van maart t/m november, waarbij in het voor- en najaar duidelijk meer teken actief zijn als in de zomer. Teken leven vooral in hoog gras of lage bosjes (tot ca. 1-1,5 meter boven de grond). Dus dat is precies waar honden graag struinen. Wanneer u zelf op de paden blijft, dan loopt u dus minder risico. Wanneer een mens of dier langsloopt, dan stapt de teek over en kruipt naar een warm en beschut plekje. Daar bijt de teek zich vast in de huid en zuigt zich vol met bloed. Als de teek volgezogen is, dan spuugt de teek wat maagsap terug in de gastheer, alvorens zij zich tonnetje rond weer op de grond laten vallen.

Gevaren

De teek zelf is ongevaarlijk, maar in het maagsap kunnen ziekteverwekkers aanwezig zijn. In Nederland is dat vooral de Borrelia-bacterie die de ziekte van Lyme kan veroorzaken, bij zowel mens als dier. Honden zijn iets minder gevoelig om Lyme te krijgen als mensen, als zij met deze bacterie in aanraking komen (slechts 5% van de geïnfecteerde honden vertoont ziekteverschijnselen), maar ook bij honden wordt deze ziekte de laatste jaren in toenemende mate gediagnosticeerd. Lyme heeft vele verschillende symptomen en bij veel klachten wordt niet direct aan Lyme gedacht. Meest voorkomende symptoom bij honden zijn onregelmatige kreupelheden (door pijnlijke gewrichten). Daarnaast komt o.a. ook verminderde eetlust, lichte koorts, algehele malaise en vergrote lymfeklieren voor.

Helaas is Lyme ook niet altijd aan te tonen met bloedtesten. Een holistisch dierenarts of therapeut kan dan met behulp van meetapparatuur zoals een Lecher-antenne of resonantie aanvullende informatie verzamelen. Er zijn verschillende dierenartsen en therapeuten gespecialiseerd in het opsporen en behandelen van Lyme bij dieren.

In het buitenland kunnen teken echter nog meer ziekten overbrengen, zoals Babesiose / Piroplasmose en Ehrlichiose. Deze ziekten kunnen levensbedreigend zijn wanneer zij niet tijdig onderkend worden, maar komen in Nederland nog zeer zelden voor. Neemt u uw hond mee op vakantie, dan is dit echter wel een extra reden voor goede tekenpreventie. Voor vakanties in het buitenland is het sowieso altijd verstandig om bij uw dierenarts te informeren voor welke andere parasieten en ziekten u uw hond moet beschermen, want dat varieert per gebied en per jaar.

Controleren en verwijderen

Voor welke preventie u ook kiest, het is altijd aan te raden om uw hond (en u zelf!) dagelijks goed te controleren op aanwezige teken. Des te sneller een teek verwijderd wordt, des te kleiner de kans dat hij ziekteverwekkers heeft overgebracht. Men ging er altijd van uit dat een teek die binnen 24-48 uur wordt verwijderd (of dood gaat), zich nog niet volgezogen heeft en dus ook nog geen maagsap met ziekteverwerkers in de gastheer gespoten heeft en dus ongevaarlijk is. Recent is er echter discussie of het speeksel, wat de teek bij het vastbijten in de gastheer spuugt, ook al ziekteverwekkers kan bevatten. Feit blijft natuurlijk dat een teek altijd z.s.m. verwijderd moet worden om de risico's te beperken.

Hiervoor zijn bij de drogist speciale tekentangen, -haken en -lasso's te koop. Nooit de teek eerst verdoven voor het verwijderen (met alcohol of sigaret), want juist dan leegt hij zijn maag! Trek de teek er rustig en voorzichtig uit, dan laten de monddelen los van de huid en komt de teek er in zijn geheel van af (lijfje, kop en 8 pootjes). Na het verwijderen is het wel aan te raden de plek even te ontsmetten met bijvoorbeeld wat Tea tree olie, alcohol, jodium, etc. Noteer altijd de datum en locatie van de tekenbeet en houd die plek enkele weken in de gaten. Vooral bij mensen kan er een rode kring (Erythema migrans) ontstaan wanneer de teek besmet was, maar dit is lang niet altijd het geval. Geen rode plek, is dus zeker geen garantie dat de teek niet besmet was! Bij honden is deze plek vaak minder goed zichtbaar door de vacht.

Preventie

Naast de dagelijkse controle zijn er verschillende middelen in de handel om teken bij honden te bestrijden. Veel gebruikt zijn de pipetjes van bijvoorbeeld Advantix, Defendog, Vectra 3D, etc. waarbij u een chemische vloeistof tussen de schouderbladen en/of op de rug van de hond druppelt. Deze vloeistof verspreidt zich door de vetlaag van de huid en doodt een teek wanneer deze de hond bijt. Het verschilt per merk hoe snel de teek dood gaat. Hoe sneller hoe beter, des te minder kans dat hij ziekteverwekkers kan overbrengen. Tegen vlooiën werken de meeste pipetjes ca. 3 maanden, maar voor een goede bescherming tegen teken moet behandeling bij de meeste merken iedere 3 à 4 weken herhaald worden.

Een Scalibor halsband bevat een chemische stof die langzaam vrijkomt en gedurende 5 à 6 maanden teken doodt wanneer zij bijten. Deze halsband is een goedkope methode, maar een nadeel is dat ook mensen (en kinderen) gemakkelijk in contact komen met de chemische stof. Bovendien kan de band breken tijdens spel of krabben en is dan levensgevaarlijk voor honden die de neiging hebben om dingen op te eten.

Een ander alternatief zijn tabletten van bijvoorbeeld Bravecto. Eenvoudig toedienen en geen chemische stof in de vacht als u wilt aaien.

Een nadeel van alle bovengenoemde middelen is de chemische belasting voor het lichaam dat hiermee gedurende ca. 9 maanden van het jaar extra belast wordt. Nieren en lever moeten extra hard werken om de afvalstoffen af te breken en te verwijderen en de algehele weerstand wordt daarmee aangetast. Bovendien krijgen sommige honden allergische reacties of bijwerkingen van deze middelen (haaruitval, jeuk, diarree). Maar Lyme wilt u natuurlijk ook niet!

Er zijn verschillende natuurlijke alternatieven op de markt, die geen extra belasting vormen voor het lichaam. Bijvoorbeeld sprays op basis van etherische oliën die als een parfum over de hond verneveld wordt voor de wandeling. Hierdoor draagt de hond een geurscherm om zich heen waar teken een hekel aan hebben en de teek zal uw hond liever overslaan. Nadeel is dat dit dagelijks herhaald moet worden, maar even aanleren met een snoepje en dan is inspuiten een fluitje van een cent waar de hond graag voor blijft staan. Spuit ook altijd uw eigen schoenen, broekspijpen of benen in voor een wandeling. In veel gebieden werkt dit prima, maar als er erg veel teken zijn, dan worden ze vaak minder kieskeurig en kunnen ondanks de spray toch bijten en gaan dan niet dood.

Enting

Er bestaat een vaccin tegen de ziekte van Lyme voor honden. Een nadeel is echter dat dit middel slechts voor 80% van de voorkomende Lyme-infecties werkt. In Europa komen (in tegenstelling tot Amerika) vele verschillende serotypes van Lyme voor, waardoor de enting niet alles dekt. U denkt dat uw hond beschermd is, terwijl hij dus nog steeds risico loopt. Preventie van teken is dan dus nog steeds noodzakelijk. Bovendien is het humane vaccin al jaren geleden uit de handel genomen in verband met de vele bijwerkingen...

Keuzes

Er is geen enkel middel wat 100% tegen alle teken(ziektes) beschermd. Alle middelen hebben voor- en nadelen. Des te voller en ruwer de vacht, des te moeilijker het is om de hond goed te controleren. In sommige gebieden komen veel meer teken voor dan in andere gebieden en in sommige gebieden zijn meer teken besmet dan in andere gebieden (in Nederland is gemiddeld 20-30% van de teken besmet de Borrelia-bacterie). Met name Zeeland en de Waddeneilanden zijn berucht om de vele teken en het hoge percentage besmette teken (80-100%). Bovendien is de ene hond veel aantrekkelijker voor teken als de andere hond.

Hier in de regio zijn nog vrij veel wandelgebieden waar niet veel teken zitten. Heeft uw hond wel regelmatig teken na een wandeling, overweeg dan eens om een andere wandelplek te proberen!

Hoeveel risico loopt uw hond en wegen de nadelen van de preventie op tegen de risico's? Geen enkele situatie is hetzelfde en daarom bestaat er geen standaard advies. Het blijft altijd een persoonlijke afweging welke preventie het beste bij u en uw hond past. (Nicole geeft u desgewenst graag persoonlijk advies)

Maar als u bedenkt dat circa de helft van de tekenbeten in uw eigen achtertuin opgelopen worden, is er dus geen enkele reden om de natuur te vermijden!

Vlooien

Vlooien zijn kleine bloedzuigende parasieten met een lengte van 1,5 - 6 mm. Er komen twee soorten vlooien voor: de grote bruine hondenvlo en de kleine zwarte kattenvlo. De kattenvlo komt het meeste voor, ook bij honden! Om vlooien te kunnen bestrijden, is het noodzakelijk om de levenscyclus van de vlo te kennen.

Cyclus

Een volwassen vrouwelijke vlo legt 10-25 eitjes per dag in de vacht van uw hond, die daarna in de directe omgeving van uw huisdier op de grond vallen. Na 2-12 dagen komen de larven uit de eitjes. In 9-200 dagen ondergaat de larve 3 vervellingen. Bij de laatste vervelling wordt een pop gevormd waar na 7-300 dagen een nieuwe vlo uitkomt.

Het aantal eitjes wat gelegd wordt neemt toe als er voldoende voedsel is (bloed van de gastheer) en als de omgevingstemperatuur en luchtvochtigheid toenemen.

Ook de snelheid van de ontwikkelingscyclus neemt toe bij voldoende voedsel voor de larven (geronnen bloed, uitwerpselen en huidschilfers), hogere omgevingstemperatuur en luchtvochtigheid.

In de warme zomermaanden is er dus een grotere kans op vlooienplagen. Maar omdat de meeste honden tegenwoordig in huis leven, kunnen vlooieneitjes die in huis liggen ook in de winter de cyclus doorlopen en uitkomen.

Symptomen

Vlooien kunnen vier maal per dag een bloedmaaltijd van uw hond nemen. Zo'n beet geeft vaak een plotselinge reactie met krabben of bijten.

Het is niet altijd even makkelijk om een vlooienbesmetting vast te stellen. Vooral bij dichtbehaarde of langharige dieren zijn deze kleine watervlugge insecten moeilijk te vinden. Regelmatige controle met een goede vlooienkam is dan noodzakelijk, vooral wanneer u de hond regelmatig ziet krabben of bijten.

Sommige honden zijn allergisch voor het speeksel van vlooien, waardoor een enkele vlooienbeet er voor kan zorgen dat het dier zich gedurende 5-7 dagen geen raad weet van de jeuk. Honden bijten dan delen van de huid kapot, vaak tot bloedens toe en meestal achter op de rug. Hierdoor ontstaat een vicieuze cirkel, want de wondjes veroorzaken weer meer jeuk, waardoor de hond blijft krabben en bijten en weer nieuwe wondjes ontstaan, etc. Omdat een enkele beet zo'n heftige reactie kan geven, worden niet altijd vlooien gevonden bij een hond die wel de symptomen heeft van een vlooienallergie.

Bestrijding en preventie

Naast de vervelende jeuk, kunnen vlooien de hond ook besmetten met eitjes van de lintworm. Dat is dus een extra reden om vlooien te bestrijden. Daarnaast is het dus aan te raden om een hond met vlooien ook regelmatig te ontwormen of de ontlasting te laten controleren op wormeitjes.

Er zijn vele reguliere en natuurlijke middelen te koop die vlooien afschrikken, doden, of onvruchtbaar maken. De keuze bestaat uit sprays, pipetjes, shampoos, banden voor om de nek, halsbandhangers of pilletjes. Wanneer uw hond meerdere vlooien heeft, dan is ingrijpen noodzakelijk. Welke methode en welk middel u kiest, is afhankelijk van de ernst van de besmetting, de besmettingdruk in de omgeving, de gezondheid van uw hond en uw eigen voorkeuren en mogelijkheden om de vlooien te bestrijden.

Een gezonde hond met goede weerstand zal meestal weinig last hebben van vlooiën en dan zijn de zwaardere chemische middelen vaak niet nodig. Zeker niet preventief, maar ook wanneer een enkele vlo wordt aangetroffen, dan volstaat vaak om te wassen met een natuurlijke vlooiënshampoo, te kammen met een vlooiënkam en eventueel de omgeving behandelen (let op: dit geldt niet voor teken!). Bij een hond met vlooiënallergie of in een omgeving met zware infectiedruk (bijvoorbeeld egels of katten met vlooiën in de tuin), dan is een regulier middel (preventief) meestal wel aan te raden, maar ook dan kan natuurgeneeskunde vaak een aanvulling bieden, bijvoorbeeld om de weerstand te verbeteren en/of de allergische reactie te verminderen. Nicole adviseert u graag over wat past bij uw situatie.

Tips om een vlooiënplag te bestrijden

Onderstaande tips zijn bedoeld om bij een vlooiënplag de vlooiëncyclus te doorbreken en daardoor de besmettingsdruk in huis te verlagen:

- Behandel alle dieren tegelijkertijd met een regulier of een natuurlijk middel, bijvoorbeeld een pipetje of shampoo. Nicole adviseert u graag welk middel het beste bij uw situatie past en hoe vaak dit herhaalt dient te worden.
- Dagelijks uw dieren helemaal kammen met een vlooiënkam.
- Zeker de eerste paar weken bij voorkeur dagelijks stofzuigen om eitjes direct op te zuigen en de cyclus te doorbreken. Op dezelfde dag waarop de dieren behandeld worden het huis extra schoonmaken en alle hoekjes en kiertjes goed uitzuigen. Alleen stofzuigen is vaak niet voldoende, dus op de dag dat de dieren behandeld worden ook kussens, kleden etc. wassen of inspraken met chemische spray tegen vlooiën. Denk daarbij aan het kussen waar de hond op ligt, maar ook de bank, vloerkleden, deurmatten, etc. Daarnaast ook kieren en naden waar eitjes in kunnen zitten inspraken. Doe dit tenminste 2x. Als u daarna geen vlooiën meer vindt, dan volstaat stofzuigen en is sprayen niet meer nodig. Denk ook aan de auto! Let op: voorkom dat u zelf of de dieren de spray inademen! Eerst een poos laten inwerken met ramen en deuren gesloten en dan laten luchten voordat u de dieren weer binnen laat.
- Dweilen werd voorheen geadviseerd, maar is inmiddels omstreden omdat vlooiën ook vocht nodig hebben. Waarschijnlijk is extra stofzuigen en sprayen effectiever. Als u dweilt, doe dan wat schoonmaakazijn in het dweilwater, want hier kunnen vlooiëneitjes slecht tegen.
- Mocht u de cyclus met bovenstaande tips niet doorbroken krijgen, denk dan ook een aan de tuin waar mogelijk nog eitjes en poppen liggen die telkens voor herbesmetting zorgen. Op internet kunt u hiervoor extra tips vinden, bijvoorbeeld via deze link: <http://dier-en-natuur.infonu.nl/insecten-en-ongedierte/55443-vlooiën-in-de-tuin-verwijderen-en-verjagen.html>
- Bij een plag is het noodzakelijk dat u na iedere keer stofzuigen altijd enkele druppels Teatree olie of wat chemische spray tegen vlooiën in de stofzuigerzak spuit zodat eitjes doodgaan en niet verder kunnen verspreiden.

- De cyclus van de vlo duurt ca. 6 weken, dus bovenstaande adviezen gedurende 6 weken volhouden. Poppen kunnen soms tot wel 2 jaar overleven, maar zij komen uit onder invloed van trilling (bijvoorbeeld stofzuigen) in huis. Dus als alle ruimtes in huis gebruikt en gezogen worden, zullen verreweg de meeste poppen zijn uitgekomen en is de besmettingsdruk na 6 weken duidelijk veel minder.
- Na de eerste 6 weken kunt u gaan afbouwen. Als dan na een week kammen geen enkele vlo meer gevonden wordt, dan kunt volstaan met om de dag kammen. Als dat een maand goed gaat, dan volstaat 2x per week kammen ter controle. Zodra 1 vlo gevonden wordt, direct weer behandelen en alles stofzuigen om de cyclus zo snel mogelijk te doorbreken en voortplanten te voorkomen.